

**“Sheim on You!
Erasing and
Throwing Out
God’s Name”**

Rabbi Efrem Goldberg
Boca Raton Synagogue

(12) DEVARIM (17) דברים (יז)

¹ These are the decrees and the ordinances that you shall observe to perform in the Land that HASHEM, the God of your forefathers, has given you, to possess it, all the days that you live on the Land. ² You shall utterly destroy all the places where the nations that you are driving away worshiped their gods: on the high mountains and on the hills, and under every leafy tree. ³ You shall break apart their altars; you shall smash their pillars; and their sacred trees shall you burn in the fire; their carved images shall you cut down; and you shall obliterate their names from that place.

⁴ You shall not do this to HASHEM, your God.

(18) RASHI (18) רש"י

4. YOU SHALL NOT DO SO, that is, להקטיר לשמים – to set offerings smoking for the sake of Heaven – in any place, בכל מקום – rather, you shall do so only at the place that [HASHEM, your God,] will choose. ⁵⁶ Alternatively, the passage, ונתצתם, – and you shall destroy their names... – and you shall destroy their names... – למוחק את – is a negative commandment – אזהרה – לא תעשון כן – for the one who erases, i.e., not to erase, the Name of God – and for the one who knocks off, i.e., not to knock off, a stone – מן המזבחה – from the Altar – or from the Courtyard of the Beis HaMikdash. ⁷ אמר רבי ישמעאל – The Tanna R' Yishmael said: וכי תעלה על – Would it enter your mind – שישראל נותצין את המזבחות – that Israel would demolish the sacred altars? ⁵⁶ – But rather, the verse means – שלא תעשו כמעשיהם – that you should not do deeds like those of [the nations who inhabit the Land of Canaan] – יגדמו פנותיכם למקדש [the nations who inhabit the Land of Canaan] – and thus your sins would cause the Beis HaMikdash of your fathers to be destroyed. ⁵

(19) SHEVOS (19) שבועות

The Mishnah states:

– באלף דלת ביוד הי בשרי בצבאות דחננו ורחום בארף אפים כרב חסד – If the witnesses swore BY the Name of GOD THAT is spelled ALEPH, DALET, etc., or BY the Name of God THAT is spelled YUD, HEH, etc., or BY SHADDAI, or BY TZEVA'OS, or BY THE GRACIOUS, OR by the COMPASSIONATE, or BY THE SLOW TO ANGER, or BY THE ABUNDANT IN KINDNESS, they are liable.

The Gemara asks:

– Is this to say that the Gracious and Compassionate are actual Names of God? – ומינהי – But contrast this with the following Baraisa: יש שמות שנמחקין – THERE ARE Divine NAMES THAT MAY BE ERASED, ויש שמות שאין נמחקין – AND THERE ARE Divine NAMES THAT MAY NOT BE ERASED. ⁴⁸

אלה החקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ אשר נתן יהוה אלהי אבותיך לך לרשתה כל הימים אשר אתם חיים על הארמה: אבד תאבדון את כל המקמות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן ונתצתם את מזבחותם ושברתם את מצבתם ואשריהם תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעון ואבדתם את שמם מן המקום ההוא: לא תעשון כן ליהוה אלהיכם:

FOR EXAMPLE, – FOR – כגון – EIL (The Supreme One), – אֵל – ELOHECHA (your [sing.] God), – אֱלֹהִים – ELOHIM (God), – אֱלֹהֵיכֶם – ELOHEICHEM (your [pl.] God), ⁴⁹ – אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה – EHEYEH ASHER EHEYEH (I Shall Be As I Shall Be), ⁵⁰ – אֵלֶּף דַּלֶּת – the Name that is spelled ALEPH, DALET, etc., – וְיֹד הֵי – the Name that is spelled YUD, HEH, etc., – שַׁדַּי – SHADDAI (the Almighty), – and TZEVAOS (the [Lord of] Hosts). – THESE names MAY NOT BE ERASED. ⁵¹ – אֲבֵל – HOW-EVER, – הַגְּדוֹל – THE GREAT, – הַגְּבוּר – THE MIGHTY, – הַנּוֹרָא – THE AWESOME, – הַאֲדִיר – THE SUBLIME, ⁵² – וְהַחֲזָק – THE STRONG, – וְהַאֲמִיץ – THE VIGOROUS, ⁵³ – הַעֲזוּז – THE POTENT, ⁵⁴ – הַנּוֹחַ – THE GRACIOUS, – וְרַחוּם – THE COMPASSIONATE, – אַרְךְּ – THE SLOW TO ANGER, – וְרַב חֶסֶד – AND THE ABUNDANT IN KINDNESS, – THESE names MAY BE ERASED. ⁵⁵ By ruling that “the Gracious” and “the Compassionate” may be erased, this Baraisa teaches that they are not actual Names of God. Why, then, does our Mishnah treat them as Names of God?

The Gemara answers:

– Abaye said: – מתניתין – In the case of our Mishnah, – במי שהוא חנון – “by the Name of the One Who is Compassionate,”

SHULCHAN ARUCH (י"ג ר"ד: 6)

א כל המאבד [6] שם מן השמות הקדושים
 הטהורים שנקרא בהן הקב"ה לוקה מן
 התורה. שהרי הוא אומר בעבודה זרה ואברתם
 את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן ליי
 אלהיכם [נ]:

RAMBAM (רמב"ם) הל' יס"ד גמ' (1)

ROSH HANANNA (ר"ק הל' (1:))

The Gemara again objects to the view that *Megillas Taanis* was abrogated:

Rav Acha bar Huna challenged Rav and R' Chanina from a statement in *Megillas Taanis* itself: ON THE THIRD OF TISHREI, the superfluous MENTION of God's Name WAS REMOVED FROM secular DOCUMENTS. שגזרה מלכות יון גזרה שלא להזכיר – FOR THE GREEK REGIME HAD DECREED THAT THE NAME OF HEAVEN MAY NOT BE MENTIONED ON THEIR MOUTHS. AND WHEN THE HASMONEAN KINGDOM BECAME STRONG AND DEFEATED [THE GREEKS], THEY INSTITUTED THAT [PEOPLE] SHOULD MENTION THE NAME OF HEAVEN EVEN IN DOCUMENTS. AND THUS THEY WOULD WRITE in their documents: בשנת כך וכך ליוחנן בהן גדול – לאל עליון ובשמימי חכמים בדבר – “IN THE YEAR SO-AND-SO TO YOCHANAN who is the KOHEN GADOL^[37] TO THE SUPREME GOD.” WHEN THE SAGES HEARD ABOUT THE MATTER they were displeased, for [THE SAGES] SAID: למחר זה פורע את חובו – TOMORROW THIS person WILL REPAY HIS DEBT ונמצא שטר מוטל – AND THE unneeded DOCUMENT WILL BE FOUND LYING IN A GARBAGE HEAP.^[38] SO THEY ABROGATED [that Hasmonian enactment]. And ואתו היום עשאוהו יום טוב – when the Sages saw that they had been successful in weaning the people away from this practice, THEY MADE THAT DAY INTO A FESTIVAL.^[39]

RAMA (רמ"א) (1:18)

יג (כה) "כלי שהיה כתוב עליו שם קוצץ מקום
 השם ונזנזו ;
 הגה [כה] ולאכז [כו] לכתוב שם לכתולה [כז] שלא נספר דיכול
 יגה ליי ציון וכן מהנין שלא לכתוב שם נמנעת [כח] ויש
 מהנין לא הפילו נמנה [יג] (כה) שגם שלא לנמור כתיבתו
 (מהני ל נכס המסנ"ז) :

SHABBOS (8) גמ' רבי (קטו)

מעשה באבא חלפתא שהלך אצל רבן - R' YOSE SAID: אמר רבי יוסי
 - There was AN INCIDENT INVOLVING my
 FATHER CHALAFTA^[19] WHO WENT TO RABBAN GAMLIEL B'RIBBI^[20] IN
 TIBERIAS, ומצאו שהיה יושב על שלחנו של יוחנן הנזוף - AND
 FOUND HIM SITTING AT THE TABLE OF YOCHANAN HANAZUF
 ובידו - WITH AN ARAMAIC translation of
 the BOOK OF JOB IN HIS HAND, WHICH HE WAS READING.^[21] אמר לו

זכור אני ברבן גמליאל - (FATHER) SAID TO (RABBAN GAMLIEL):
 - I RECALL THAT
 RABBAN GAMLIEL, YOUR PATERNAL GRANDFATHER,^[22] WAS ONCE
 STANDING ON A STEP ON THE TEMPLE MOUNT^[23] והביאו לפניו ספר
 - WHEN THEY BROUGHT BEFORE HIM AN ARAMAIC
 BOOK OF JOB, ואמר לבנאי שקעו תחת הנדבך - AND HE
 INSTRUCTED A BUILDER who was working nearby: BURY IT UNDER
 THE ROW OF BRICKS! אף הוא צנה עליו וגזו - Upon hearing this,
 [RABBAN GAMLIEL B'RIBBI] ALSO ORDERED CONCERNING IT [the
 translation of Job that he was holding] AND THEY HID IT AWAY.
 רבי יוסי ברבי יהודה אומר - R' YOSE THE SON OF R' YEHUDAH SAYS:
 - A TROUGH OF CLAY THEY OVERTURNED
 UPON IT.^[24]

The veracity of the version of R' Yose the son of R' Yehudah is challenged:

שתי תשובות בדבר - There are TWO
 REBUTTALS TO THIS MATTER (i.e. account) of R' Yose the son of R'
 Yehudah. - FIRSTLY, HOW DOES CLAY
 COME to be ON THE TEMPLE MOUNT?^[25] ועוד וכי מותר לאבדן ביד
 - AND FURTHERMORE, IS IT PERMITTED TO DESTROY THEM [transla-
 tions] WITH THE HAND, i.e. directly?^[26] אלא מניחן במקום התורפה
 - RATHER, ONE LEAVES THEM IN AN UN-
 GUARDED PLACE AND THEY DECAY OF THEIR OWN ACCORD.^[27]

RAMBAM (9) כתבי הקדש (קסו)

ח כתבי הקדש כולן
 ופירושיהן וביאוריהן אסור לשרוף אותן או
 לאבדן ביד. והמאבד ביד לוקה מכת מרדות.
 במה דברים אמורים בכתבי הקדש שכתבו אותן
 ישראל בקדושה. אבל מין ישראלי שכתב ספר
 תורה שורפין אותו עם האזכרות שבו. מפני
 שאינו מאמין בקדושת השם ולא כתבו אלא
 והוא מעלה בדעתו שזה כשאר הדברים. והואיל
 ודעתו כן לא נתקדש השם ומצוה לשרפו כדי
 שלא להניח שם למינים ולא למעשיהם. אבל
 גוי שכתב את השם גונזין אותו. וכן כתבי
 הקדש שבלו או שכתבן גוי יגזו :

MAGEN AVRAHAM (10) א"ח (קסז: ט)

ט ס"ח שגלה. והוא הדין ספרים ואסור (°) לשורפן [כ"ט] ונ"ל דס"ה ככל
 תשמישי קדושה והוי ככלל לא תעשון כן לה' אלהיכם וכו' כמ"ט סס' ק"ב
 וכן כתב הרמב"ם במל"ת סימן ס"ה שהמאבד כתבי הקדש פוגר בלאו :

SHACH (11) ע"ה (קט"ט:א)

הכ"ח ותימה דכפרק כירה גבי מרחץ
 ובית הכסא אמר חב"י דדברים של
 קודם אף לאמרם בל' חול אסור הלכך
 נראה גבי להם נמי מה באסור בלשון
 קודם אסור נמי בלשון חול וכך הוא
 משמעות כל הפוסקים שלא הביאו
 הך דרש"י בשם רבו עכ"ל ותימה איך
 עלה על דעתו לדחות דברי רש"י ורבו
 בדברי פאנים ענין לכאן כלל דדברי'
 של קודם היינו ענין קדושה כגון
 הוראה או איזה דבר חורה אסור
 לאמרו בל' חול אבל השם בל' הקדש
 הוא שם אצל בלשון חול אינו שם כלל
 והגט עומך דהא מורה למחות שם
 שכתב בלשון חול כגון גאט בלשון
 אשכנז או בל' בלשון פולין ורוסי'ח
 וכיוצא בזה ומה שלא הביאו הפוסקי'
 הך דרש"י כהאי גוגא מלינו טובא
 הלכך אני אומר ודאי לכהלה ים
 לזכר בכל מה דאפשר וכמ"ש גם הרב
 אצל היבא דלא אפשר לא אפשר :

R' AKIVA EIGER (12) ר' א"א (ז"ל)

חידושי רע"ק
 (ש"ס סעיף ט"ז) אסור למחוק. ד' תשי' תשי"ג (ח"א ס"י קפ"ו): (סג) משובעיה שבת
 שאינם נמחקים. ואם סתמים בשאר קצוות דינם כגויים. תשי"ג (ח"א ס"ס ב'): (ח"א ס"ס ב') וע"ש ע"ד
 (ס"י קפ"ו ובה"ב ס"י ע"ג): (ה"ר)

NESIVOS (13) ג"כ (כ"ג)

ולריך התמכמות
 ושקידות מוכחת חכמי הדור לבטל זה
 מהמון עם וכן אין לכתוב באגרת שלו'
 תיבת גא"ט שהוא כינוי לשם ב"ה: (ג)
 אם היה נעדים. הא דנקט מלקות
 ומקלל דיין שתי' אף דנעו"ה בעלו סמוכין
 ואין לכו מי שילקה מ"מ כ"מ לענין פסול
 עדות דקיי"ל לקמן בסיומן ל"ד דכל
 העובר עבירה שאין בו מלקות אינו נפסל
 ד"ת ע"ש. ולכך כתב ג"כ דקייב ב' אף
 דל"ל בעו"ה מלקות דיש ג"ה כ"מ דאם
 לא ידע דאסור לקלל קבירו דאינו נפסל
 לעדות כמבואר לקמן סי' ל"ד בעבירות
 שהוא להטון עם כהיתר דאינו נפסל בו
 ואף זו בעו"ה דשו בו רבים כמ"ש ס"ק
 הקודם. ומ"ש ידע דאסור לקלל דיין
 וא"כ הרי זה פסול ממדת לאו דאלקים
 לא תקלל :

הכתי'. משמע דהוי כינוי סמ"ע ובעו"ה
 רוב המון עם אינם נוהרים ואומרים
 בלשון אשכנז (גאט זאל איהם שטראפיך
 גאט זאל איהם שלאגן) ועוברים על
 לאו של תורה. ובלא"ה בעו"ה אינם
 נוהרים בכינוי ומושבים מה שכתוב או
 מדובר בלשון עכו"ם אינו לא תואר השם
 ועושים הם. וכותבים בכל הש"ק אדי"ע
 והוא לשון לרפת כינוי ופי' ע"ד והוא מוטל
 באשפה וכבר קבעו קו"ל י"ט שלא היה
 נזכר ש"ש בשטרות כי למקר פורע זה
 קובו והשם מוטל באשפה. וכעת בעו"ה
 למדו ממעשה כו"עכ"ל. וקור הדבר לקלקולו
 ביותר. וזהו המרי הגורם אשר בעו"ה
 וידל ישראל מאוד במקום ש"ש מלי'
 ובפרט בבזיון ועל קנס

SHUKCHAN ARUCH (14) א"ח (ס"ו) ע"ה

ב (ד) יאפי' להרהר
 (ה) בר"ח (א) [א] (ו) אסור (ז) בבית הכסא (ח) ובבית המרחץ יומקום הטינופת והוא המקום שיש בו
 צואה ומי רגלים: הגה ופי' הלכות המרחץ אסור ללמוד נמרחץ (ר"ן פ' כירה וכו') בשם א"ח: 'דברים של
 חול מותר לאמרם שם (ג) (ט) בלשון הקדש. 'וכן הכנויים כגון רחום (ג) (י) נאמר וכיוצא בהם
 (יא) מותר לאמרם שם אבל השמות (יב) שאינם (ד) נמחקין אסור להזכירם שם * ואם נודמן לו
 שם (יג) להפריש מדבר (ה) האסור מפריש ואפילו בלשון הקודש (יד) ובענייני (ו) קודש:

MISHNA BERURAH (15) מ"ג ע"ה

חסידות הוא להחמיר: (י) נאמן. הראב"ד אומר נכוס וכתב הב"ח יש להחמיר וכ"פ הפ"ח מיהו בלע"ז לכו"ע שרי הואיל וזה אינו מיוחד
 דוקא להקב"ה משא"כ (יא) שאר ד"ח וכ"ש השמות שאינם נמחקין (יב) אסור לאמור שם אפילו בלשון לע"ז כגון גא"ט בלשון אשכנז או בוגא בלשון פולין
 ורוסי' וכה"ג שאף ששם זה אין בו קדושה באותיות כתיבתו ומותר למחוקו מ"מ יש בו משום בזיון בהזכרתו במקום עינופת (יג) כמו בהזכרת השלום
 שמונת ג"כ נמחקין ואעפ"כ כיון שהקב"ה נקרא ס' אע"פ שאינו מיוחד לו אסור להזכירו כשמתכוין על ענין השלום וכמ"ש ס' פ"ד דה"ש בזה
 שלכמה דברים דינם כשמות שנלשה"ק כגון (יד) לענין שטעה ולענין (טו) הזכרת ש"ש לבטלה ולענין (טז) קללת חברו בשם: (יא) מותר
 לאמרם. דגם בני אדם מכונים בהם לפעמים כמו שנאמר חנון ורחום ודיק ודוקא באומר כך (יז) אצל באומר הרחום ירחם עליך י"ל דאסור
 כמו שללם שלום [פמ"ג]

ה. הרוצה להזכיר שם ה' באגרת שלומים וכדו', יכתוב באחד מהאופנים הבאים: ד¹, השם², הקב"ה, בס"ד³, בעז"ה⁴ (בעזרת השם), איה"ש (אם ירצה השם), בה"ש (ברוך השם), השי"ת (השם יתברך), שכל אלו האופנים אינם טעונים גניזה ומותר לזורקם⁵.

ו. לכתחילה אין לכתוב שם ה' באגרת שלומים באופנים הבאים: אלוקים, קל², ה', ב"ה (ברוך השם), בעז"ה (בעזרת השם), אי"ה (אם ירצה השם)³, וכן אותיות א' (אלו-הים), ש' (ש-די), צ' (צב-אות)⁷. עבר וכתב אינו טעון גניזה¹⁰.

ז. כינויים לשם ה', כגון: רחום, חנון, נאמן וכיוצ"ב, י"א שמותר למחקם¹⁰. ואם לא ניכר שכיון לשם קודש, אינם טעונים גניזה ומותר לזורקם. אך אם ניכר שכוונתו לשם כינוי ה', טעונים גניזה¹⁰.

סימן קלח (17) R' MOSHE SHTEERNBUCH
 תשלוח והתגלות (א: ת"א)
 סימן תרמ

סימן קלח (17) R' MOSHE FEINSTEIN
 תשלוח והתגלות (א: ת"א)

שאלה: האם נכון לכתוב ב"ה במכתבים.

בתשובות "צפנת פענח" סימן קצ"ו כתב שצריך לזהר בזה שלא לכתוב תיבת ב"ה בראש המכתבים, ע"ש. ונראה יסוד לדבריו שמפורש בש"ע יו"ד רע"ו (ס"ק) שאסור למחוק השם של שתי יודין הנמצא בסידורים שלא לצורך גדול, כיון שמתכוונים לשם ע"ש, ולפי"ז גם ב"ה אסור למחקר כיון שהכוונה לשם השם, ויש בזה מקצת שמו הקדוש שהרי מרמז לשמו.

ומיהו שמעתי בשם מרן הגר"ז זצ"ל (הגאב"ד דבריסק) שאין הרמ"א אוסר מטעם מחיקת השם, אלא זהו כבוד השם לא למחוק כשזהו כנוי לשמו, ולפי זה נראה שאין צורך לזהר בב"ה שהרי אין זה כנוי ממש להשם ולכן אין בזה מפני כבוד השם, וכפי ששמעתי מרן הגר"ז זצ"ל לא דקדק בזה. אבל לפי מה ששמעתי הגר"א זצ"ל לא נהג לכתוב במכתביו ב"ה. ושמעתי שגם הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל נהג להזהר בזה ולא כתב ב"ה באגרת הרשות שסופו לאשפה ויש חילוקי דיעות בזה היאך נהג בסוף ימיו.

ונראה שנכון לכתוב בס"ד והיינו כסייעתא דשמיא, ואף אם לדינא מותר לכתוב ב"ה, הלוא אפשר לכתוב בס"ד ויצאנו מכל ספק. (ובמכתב מאת הגר"אם אלתר זצ"ל האדמו"ר מגור תמה על החוששין שיש בזה אסור מחיקה! עיין בפסקי תשובה ח"ג סי' רצ"ג ובמכתבי תורה לדא"מ מגור סי' צ'). ומצאתי בשו"ת אגרות משה (יורה דעה ח"ב סי' קל"ח) שהכתבים ב"ה בתחילת אגרת צריכים לזהר לא להשליכו במקום בוין שדומה לשני יודין שאוסר הרמ"א למחוק ורק לצורך התיר ולמש"כ אין זה דומה כיון שאין זה כנוי ממש.

במה שהרבה נוהגין במכתבי חול לכתוב למעלה ב"ה אם יש בזה מעלה כמו שחושבין הכותבים או אדרבה חשש איסור

ומה שהרבה נוהגין לכתוב בכל מכתבים שכותבין למעלה ב"ה שהתא הוא אות מן השם הקדוש וגם הכוונה הוא להשי"ת, ששמעתי שיש הסוברין שהוא איסור, הנה אף שגם שהוא רק אות אחד שליכא בזה איסור מחיקה, מ"מ מסתבר שלא גרע מהשני יודין שאסור למחוק שלא לצורך כדאיתא ביו"ד בסוף סימן ער"ו וכן אסור להשליך במקום בוין.

מ"מ איני רואה בזה איסור במדינתנו מכיון שלא מצוי שימחקו ובמדינתנו לא מצוי כלל שיקחו ניד זה לקנח בבית הכסא שיש נירות מיוחדות לכך, ולהשליך במקום בוין נמי לא מצוי כי רגילין לשרוף הנירות שאין נצרכין ואין לחוש לדבר שלא מצוי כלל, אבל להקפיד דדוקא שיכתבו נמי איני רואה בדבר שלא הוזכר זה בדברי רבותינו, ואיזה מעלה שייך לכתוב על מכתבי חול שהרבה פעמים כותבים שם דברי הבל וגם לפעמים דברים אסורים כלשון הרע וכדומה שיוכירו ע"ז ב"ה. ואם כותב בס"ד אין שום קפידא לאסור אף באופן שיש לחוש למחיקה שלא לצורך ולהשתמש לדבר בוין שאין בזה שום אות מהשם דלא שייך זה לאות ד' דמשם הנקרא דהכל יקראו זה כסייעתא דשמיא. וכן אם יכתבו בעז"ה נמי אין קפידא כלל כי השין מכיר שגם הוא אינו אות משם הקדוש אלא בשביל השין יקראו כו"ע בעזרת השם יתברך.

יידו מוקירו.
 משה פיינשטיין

יב. שם ה' בלע"ז כגון: גאט (באידיש), גאד (באנגלית), בוגא (בפולנית ורוסית), אין בו קדושה ומותר למוחקו, אך אסור להזכירו במקומות המטונפים ולהשליכו לאשפה, ולכן ראוי לגנוזו¹⁷. (ולענין להכניסו לבית הכסא ראה הערה¹⁸). ובאיגרת שלומים וכדו', אין לכתוב GOD אלא G-D, כדי שלא יגיע לידי בזיון¹⁹.

יג. תיבת 'אויברשטער' (שפירושה באידיש, 'העליון') אינו שם ה' ומותר להשליכו²⁰.

יד. המפריד בין אותיות שם ה' ע"י קו (כגון א-ל) אינו נפטר מגניזה בשל כך²¹, ויש אומרים שמועיל בזה לפטור מגניזה²².

20) אלוהים

שורר צדי חמד בהקונטרס על דבר שם שרי חמד שחפכל שם הגאבד'יק בראד דעיקר החשש משום שלא יבוא לידי בזיון. ועל כן חס כי היו נכון לכתחלה לשנות ולהביא מלה אחרת כמו דער שוויגער שפעפר או לעשות כמו שנהגו אללט לעשות קומפריד בין אות ג' ואות ע' או ככל אופן שימלאו פלה לתקן להוליא מידי חשש עיררכים, ומה שלא חשש לזה הרה"ג הגדוק מוה"ר מ' לפרמאן ז"ל המיסד את הפתון לפני חמשים שנה, באשר אז הי' עתון בכלל דבר חשוב ולא נפולו בימים ההם הפתונים, ונהגו בו מנהג כבוד. מ"מ חס בדבר קשה אללט לתקן ולשנות מכפי הנהגו אפשר לנדר דעתון שבועי חשוב כמו 'איזראעליט' אינם נוהגים בו מנהג בזיון לפי שיב' בו דברי תורה ופסוקים גם בלשון הקודש, ונכון לפרסם בהעתון שלא ינהגו בו מנהג בזיון משום הפסוקים ודברי תורה, ובלאופן שיפרסמו כן, ישאר המנהג כמו שהיו נוהגים עד פתח כתיבת השם בלע"ז.

א) על דבר שאלמו בניגע ל'איזראעליט' שכותב בפירוש את השם בלע"ז והעיר לו על זה כבוד הרה"ג מו"ס משה סופר הי"ו דומ"ץ בק' ערלוא ושלא אלי תשובתו בפנין זה מלא דבר בהלכה על יסוד דהג"מ כ"ה י"ח דגמלא שם חוטל באשפה, ונד' הס"ך ביו"ד סי' קע"ט שכ' דשם של לשו מותר למוחקו מ"מ לכתחילה אסור, ומד' החומים והנהיכות בסי' כ"ו, הגם בעיקר הדבר שהמה החכמה אר"ס כתי' קע"ט ע"ד הס"ך דהא מנואר גרמני"ס דמקלל חייב בכל לשון, וכן מש"כ הפתונים בסי' כ"ו והגמיונות ש"ס. בפשוטו נראה לחלק דרוקא במקלל בשם שחייב על הכיבוים חייב בכל לשון מש"כ במחיקה, דכניוים מותר. וטיוון בשו"מ רפ"א סי' כ"ה במי שנחפץ חס בדרך בהמ"ו וכ' השאל דמכרך בלע"ז לשי' הס"ך מותר למוחקו והנרע"ק הציב לחלק מדי הרמב"ם פ"ג סי"כ מה' שבוטות דאם נשבע בלשון מן הכיבוים ה' שבוטות והוא בין בשבוטות בטוי וכן בשבוטות שוא דלוהרתו מלא תשא, הרי להדיא דאף דמוזיר את השם בכרכה שאינה לריכה דעובר גם בלשון לע"ז. ומ"מ אין

21) אלוהים וקראתו האין

ולפי דרכינו אף שאין אסור הזכרת ש"ש לבטלה בשם בלע"ז, יש לזהר כשמדברים הבל לא להזכיר בזה שמו יתברך, ולכן יש מעדיפים תמיד לכנותו "איבישטער" לא ליכנס לחשש אסור לבזות שמו יתברך.

אמנם עיין בתומים בח"מ כ"ז שהשם "גאט" בלע"ז הוא כנוי להבורא ית"ש, ולכן המקלל חבירו בכנוי כגון שיאמר "גאט זאל איהם שטראפן" עובר בלאו, ומתאונן שבעו"ה לא נוהרין באסור לאו, ולכאורה גם אם אומר "דער איבישטער" הלא זהו כנוי שמכונה בו רק אלקינו ית"ש, ואם כן נימא שדינו ככינוי, וא"כ כשאומר "דער איבישטער וועט איהם שטראפן" נימא שעובר בלאו, וכ"ש בדיין יש ע"ז עוד לאו (וע"ש בקצוה"ח שהוא הדין הממונה על הקהל ע"ש וצ"ב).

וע"כ מסברא אמינא שיש לחלק בגדר כינוי, דהשם "גאט" זהו כנוי ממש לאלקינו ותרגומו, אבל כשאומר "דער איבישטער" אף שהווי כינוי בפ"ב דשבוטות מביא הרמב"ם שאם נשבע כמי ששמו רחום או חנון עובר, שזהו כנוי, התם כיון שבתורה מכונה כן שפיר זהו כנוי שמו, ולכן כשהזכיר מי ששמו רחום או חנון נקרא כנוי, אבל בלשון "איבישטער" דהיינו העליון, אף שבו מכונה רק אלקינו ית"ש, לא דמי לרחום וחנון, שאלו הם שמותיו וכנויו וכמבואר ב"ג מדות, אבל עליון בלע"ז לא נקרא בזה כנוי וכמ"ש, אף אם אנו מכנים היום אותו כן, לא מספיק ליהוי בזה דין כינוי לחייב עלה כיון שלא מוזכר בתורה ואינו תרגום שמו ממש.

סימן תרלט

שאלה: האם מותר להזכיר בלע"ז השם גאט.

בש"ך יו"ד (קע"ט סי"ק י"א) כתב שמותר למחוק שם שנכתב בלע"ז, ועיין בתשובות אחיעזר (ח"ג סימן ל"ב) שדן בענין העתון בגרמניא "איזראעליט" שכותב בלע"ז השם, ומסיק שם שבלע"ז דינו ככינוי ואין אסור הזכרת שם לבטלה, וכן אין אסור דמחיקה, רק להניחו באשפה בכזיון ודאי אסור, ועיין בתומים ח"מ סימו כ"ז.

ונראה דאף שאין בלע"ז אסור הזכרת ש"ש לבטלה, וכן אין בו אסור מחיקה, אבל בדרך בזיון כמו באשפה הרי אסור, אם כן נראה שאין להזכיר שמו בלע"ז כשמדברים דברי שטות ורעות רוח, ומזכירים בזה שמו יתברך בלע"ז גאט, וכה"ג, שזהו בזיון לש"ש, וראוי לכנותו או בכנויו "איבישטער" ולזהר לא לכנותו בלע"ז בשמו, ועיין במ"ב סי' פ"ה סק"י דאף דמותר למוחקו מ"מ אסור לנהוג בו מנהג בזיון ולהזכירו במרחק, ועיי"ש עוד דשם ה' בלע"ז יש בו משום הזכרת ש"ש לבטלה וא"כ לומר "גאט" הוי הזכרת ש"ש לבטלה ודלא כהגרע"א וכן פשיטא ליה להגאון רח"ע זצ"ל בספרו אחיעזר ח"ג סי' ל"ב שאין בהזכרת השם בלע"ז אסור הזכרת ש"ש לבטלה וצ"ע על המ"ב שסתם לאיסור. וכן מצאתי להדיא ב"משיבת נפש" מהגאון מפלאצק זצ"ל (ח"ב סימן מ"ד) שאסור להזכיר השם בלע"ז בבית מרחק ח"ו, והיום גם בזה לא נהגו לזהר רק מדברים ואומרים "גאט יעזור לי" אף שעומדים

בענין טעיף רעקארדער להשמיע ברכות ופסוקים

כ"א שבט תשכ"ג.

מע"כ ידידי הנכבד מהר"ד יוסף מיער שליט"א.

ר' מושה (22) ז"ל

(י"ג ק: ק"ג)
י"ג ק"ג

הנה בדבר טעיף רעקארדער שהשמיע לתוכה ברכות
אם יש בזה איסור הזכרת שם שמים לבטלה
כשיעמידהו להשמיע, הנה פשוט שאיסורים הם רק
על בני אדם ולא על דומם ולכן מה שהטעיף
רעקארדער משמע השמות לא שייך איסור על זה.
וממילא מה שהאדם עשה שישמיע היינו מה שהעמידו
עתה, וכן מה שהעמיד הטעיף רעקארדער מתחלה אצל
מי שאמר הברכות כדי שיכנס לשם כח המשמיע לא
שייך בזה איסור דלפני עור, כיון דבהשמעה דאח"כ לא
תהיה הזכרת השם ע"י אדם אלא ע"י דומם שלא
שייך לאיסורין.

סימן קעג

בדבר טייף רעקארדער שנשמע ממנו פסוקים וברכות בשמות

י"ז אדר ראשון תשי"ז.

מע"כ ידידי מר ר' מיכאל קאסטעל שליט"א.

אבל אולי שייך בזה האיסור שאיתא בסנהדרין דף
ק"א על הקורא פסוק ועושה אותו כמין זמר שהתורה
טוענת שעשאו אתי בניך ככנור, דזה שעשה האדם
מתחלה שיכנס לשם כח המשמיע הברכות ופסוקים, וכן
כשהעמידו אח"כ להשמיע הרי הוא כמין זמר וזה
הרי הוא מעשה האדם המחוייב באיסורין, ואפשר
שאיסור דמין זמר הוא גם על ברכות דג"כ הם דברי
תורה כמפורש בשבת דף קט"ז דברכות הם דברי תורה
שבעל פה, ואף על דברי תורה שבעל פה נמי מסתבר
שהוא כמו פסוקי תורה שבכתב לענין איסור זה
דעשאתי ככנור דמ"ש, ואפשר כיון שעכ"פ האדם
בעצמו אינו מזמר ליכא איסור זה אף שהאדם גרם
לזה שיהיה כעין זמר ע"י הכלי הטעיף רעקארדער,
וזהו אולי הטעם שהרבה מקילין בזה שמשמיעין בטעיף
רעקארדער, וכן אף בדור שלפנינו בהטבלאות שקורין
רעקארדס שהיו עניני נגינה גם בפסוקים ומשמיעים
בגראמאפאן ולא מיוז בידם חכמי החרד שלפנינו.
ובעצם רואים אנו שרוב העולם מזמרים נוסחי ברכות
וגם פסוקים בכל עניני שמחה אף חסידים האגשי
מעשה, אף שזה חדאי הא מפורש בגמרא לאיסור ולא
ידוע לי טעם נכון, ואולי מפרשים בגמרא דוקא פסוק
של שיר השירים שלא יבא לזלזל בשיר השירים
לומר שאינו קדוש אלא הם דברי שיר בעלמא, דלא
כרשיי שפירש שנקט שה"ש לרבותא אע"פ שמשיר
השירים הוא ועיקרו שיר אסור לעשותו כמין שיר,
שמשמע שכ"ש פסוקים של תורה וכל נביאים
וכתובים שאסור, אבל אף אם נמצא פירוש כזה היה לנו
לחוש לפרש"י וכן הוא גם בני"ג, וצ"ע בטעם שמקילין.
עכ"פ למה שמקילין בזמרה של האדם ממש אין
להחמיר גם בטעיף רעקארדער, אבל לבעלי נפש מן
הראי להחמיר שלא לעשות טעיף רעקארדער מברכות
ופסוקים, וכשנעשה כבר שלא, להעמידו להשמיע
הברכות הפסוקים לתענוג בעלמא, ואם אינו לזמרה
ולשחוק אלא רק להזכיר איך שנהגו אז בימי התנוגת
וכדומה, נראה שלא שייך האיסור אף בפסוקים ואין
להחמיר אף לבעלי נפש, וכ"ש כשנעשה כדי שיהא
נקל לחזור אחר מה שלמד שמוחר.
המקילין ועושי טעיף רעקארדער ומעמידין אותו
להשמיע הברכות והפסוקים, צריכין ליהדר שיהא
במקום שמתחל להרהר בתורה, שהרי כששמע הוא
ממילא מהרהר.

בדבר הטייף רעקארדער אם יש עליו איזה מזמר
עם שמות וברכות אם מותר להעמיד שישמעו
הפסוקים עם השמות והברכות, לע"ד איני רואה בזה
דבר איסור שאיסור להזכיר שם שמים וברכה לבטלה
הוא על האדם בפיו כדרך הדבור אבל לא ע"י עצים
ואבנים אבל כשרוצים להעמיד שישמעו הטייף רע"י
קארדער יהיה במקום נקי דכיון שישמעו הפסוקים
והשמות הרי יהיה ראויה ואסור להרהר במקום
מטונף, אבל לע"ד אסור לכתחלה לעשות רעקארדער
מפסוקים שבביל לשמוע הניגון לתענוג מצד האיסור
דעושה פסוק כמין זמר שהתורה חוגרת שק ועומדת
לפני זקב"ה ואומרת לפניו רבש"ע עשאוני בניך
ככנור שמנגינן בו לצים שאיתא בסנהדרין דף ק"א
והוא עוד מעשה ליצנות מכ"ש, ואם עושה הרע"י
קארדער כדי שע"י זה נוח להתינוק להתלמד מה
יש להתיר.

ובדבר למחוק ולכתוב דבר אחר אף שלא ידוע
לי איסור ברור כי אין שם אותיות ומה שיגרום שלא
ישמעו משם ודאי אינו כלום כי אין בזה שום מעלה
שישמעו הפסוקים משם, ואף מה שכתוב ברעקארד
שעל וויקט ראלע אף שיש שם איזה בעין נמי אינם
אותיות ואין שום חשיבות שיהיו שם, מ"מ למעשה
אולי אין למחוק שנראה כמחיקת השם.

ואם יש מכונה כזו שבדבור נעשה מלאכה ע"י
המכונה וכן במה שבצלו שנופל על מכונה כזו שנעשה
ע"י זה מלאכה ודאי אסור לעשות זה בשבת ויו"ט.
ואף בלא מתכוין אם הוא פסיק רישיה אסור.

ידידו,

משה פיינשטיין

ובדבר מחיקה כיון שאין שם אותיות לא שייך
איסור מחיקה, אבל מ"מ מכוונת הדבור ולכן כשצריך
למחוק יש לעשות ע"י גרמא דאין איסור מעצם הדין
כדאיתא בשבת דף ק"כ, ואף שבשמות הכתובים יש
להחמיר אבל בזה שליכא איסור בעצם יש להתיר ע"י
גרמא.

סימן נ

שאלה: שירי קודש שיש בהם הזכרת השם שהוקלטו בסרט רשמי-קול, האם מותר למחוק אותם על ידי הקלטה אחרת, או שמא יש לאסור משום מחיקת השם?

R' (23) יורה דעה
OVARIA
Yosef (J:3)

תשובה: כתב הרמב"ם (בפרק ו' מהלכות יסודי התורה), כל המוחק שם מן השמות הקדושים שנקרא בהם הקדוש ברוך הוא, עובר בלא תעשה, שהרי נאמר בענין עבודה זרה: „ואבדתם את שמם מן המקום ההוא, לא תעשון כן לה' אלהיכם". וכן נפסק בטור ושלחן ערוך יורה דעה (סימן רעו סעיף ט'). ולכאורה היה נראה שהוא הדין שיש לאסור מחיקת שם שמים מסרט הרשמי-קול על ידי הקלטה אחרת. אולם כאמת נראה שמאחר שאין בסרט הרשמי-קול צורת אותיות כלל, אלא שגלי הקול נקלטים על הסרט בדרך אלקטרונית שאי אפשר בשום פנים להבחין בהם למראה עיניו של אדם, ורק על ידי פעולה חשמלית ניתן לשמוע שוב את השירים שהוקלטו על גבי הסרט, לפיכך אין מקום לאסור מחיקתם על ידי הקלטה אחרת, אף על פי שיש בהם שמות הקודש. ויש להביא ראיה לזה מהגמרא בגיטין (יט:), אמר שמואל, נתן לה נייר חלק ואמר לה הרי זה גיטך, מגורשת, חיישינן שמא במי מילין כתבו. (פירש רש"י, שמא כתבו במי עפצא ונבלעו בנייר). והעמידה בגמרא, באופן שבדקנו את הנייר במיא דנרא, אי פליט פליט ואי לא פליט לאו כלום הוא. (ופירש רש"י, שבדקים אותו בצבע מסוים, שמעבירים מי הצבע על הנייר ופולט האותיות שבלע ונראות. והתוספות כתבו בשם רבינו חננאל, מיא דנרא, פירש מי קליפת רימון. וכן פירש הערוך). ומקשה, וכי פליט מאי הוי, השתא הוא דפליט, (פירש רש"י, וכשהיו בלועות בו האותיות לא היה שם כתב), ומתריץ, שמואל נמי חיישינן קאמר. (ופירש רש"י, דחיישינן שבשעה שמסר לה הנייר שמא עדיין לא נבלעו בו יפה האותיות, ולכן ספק גרושה היא, ואם מת אסורה לכהן, והולצת ולא מתייבמת). הנה למדנו מכאן שאף על פי שהאותיות נבלעו בנייר, ועל ידי צבע מסויים או מי קליפת רימון חוזרות ונראות, כל עוד לא נראו האותיות לעין ברור שאין זה גט כשר, שאינו נקרא כתב, ורק כשיש חשש שמא עדיין היו האותיות ניכרות בשעת מסירת הגט דנים אותה כספק גרושה. אבל כשברור לנו שאין שם אותיות הניכרות לא נחשב כתב כלל, והוא הדין שאין בזה דין מחיקה. וכן כאן מכיון שאין האותיות ניכרות על סרט הרשמי-קול, אף על פי שעל ידי פעולה חשמלית מסויימת ניתן לשמוע ממנו שם ה', אין בזה איסור מחיקה כלל.

אמנם ראיתי להגאון רבי משה פיינשטיין בשו"ת אגרות משה (חלק יורה דעה סימן קעג), שאחר שכתב להתיר מטעם שכתבנו, מפני שאין שם צורת אותיות כלל, סיים בסוף דבריו, שמכל מקום למעשה שמא יש להחמיר בזה משום שנראה כמוחק את השם. ע"כ. ולדעתי נראה שאין לחוש לזה כלל, שהרי רבו הפוסקים שמתירים למחוק שם שנכתב שלא לשם קדושתו, וכמבואר בשו"ת התשב"ץ חלק א' (סימן קכו). ושכן פסק הסמ"ק. ע"ש. וכן מוכח בש"ך יורה דעה (סימן רעו ס"ק יב). ועיין בשו"ת שב יעקב (סימן נד), ובשו"ת עין יצחק (חלק אורח חיים סימן ה' אותיות ז"ט), שכתבו גם כן בדעת הרמב"ם, שאם לא נתכוון בכתבתו לקדש ה' מותר למחוקו.

מכל מקום בנידון דידן שאין כאן כתב הנראה כלל, יש לומר שלכל הדעות אין לחוש לשמא נראה כמוחק את השם. (ומכל שכן אם ההקלטה נעשית דרך הרדיו, שאין הקול הנשמע מהרדיו קול אדם בר-דעת, אלא העתק מהמסברנא, וכמעתיק מתקליט של גרמופון). ועל כל פנים אין לנו להוסיף חומרות מדעתינו ולומר שנראה כמוחק. ועוד שכאן אין המחיקה נעשית בידים ממש, אלא על ידי הקלטה אחרת, ואם כן נחשב הדבר לגרמא, כי רק הכח הראשון נעשה בידים על ידי לחיצת הכפתור של ההקלטה, ועד שמגיע אחר כך לשם ה' הוי כח שני, ואין זה אלא גרמא בעלמא, וכמו שחילקו בזה בחולין (טז). כדין שחיטה.

כבוד הה"ג המופלג ירא ושלם כש"ת מוהר"ר מאיר גרינבוים שליט"א. אחרהש"ט וש"ת.

זה זמן טובא קבלתי מכתבו ותוכו רצוף אהבה של תורה כמה שאלות להלכה וכ"ת הוסיף פלפולה של תורה, ולא באתי לידי תשובה עד היום ובקצור הנוגע לדינא.

אשר שאל בענין מחיקת השם ב"ה אשר נחקק בקול - על בד הטייפר - קארדער, וכבר דברו מזה, וגם נשאלתי עליו איזה פעמים. הנה עלינו לדון משני פנים, מצד מחיקת הקול, ומצד מחיקת הרושם.

הנה המוחק את השם עובר בלאו דלא תעשון כן לה' אלקיכם וכמבואר מכות כ"ב ע"א, ועיין שבועות ל"ה ובפוסקים סי' רע"ו ביו"ד, ולדעת המנ"ח בקומץ המנחה סי' ס"ט, עובר גם כן בעשה דאת ה' אלקיך תירא, שהיא אזהרה למוציא ש"ש לבטלה כמבואר פ"ק דתמורה, ודעת המנ"ח דה"ה במוחק את השם הקדוש מה לי שמדבר בפיו או עושה פעולה בשמות/בשמו/הגדול למחקו ח"ו.

ולאו דוקא מחיקת השם אלא כל הסותר ומשחית אבן מאבני ההיכל וכיו"ב עובר בלאו זה כמבואר ברמב"ם פ"ו מיסודי התורה, וכן שורף עצי הקדש כמבואר סוף מכות שם, והיינו כל דבר שנקרא עליו שם קדוש לשמים, עד שנאסר אפילו סתירת בתי כנסיות, ואפילו ספסלי דבי מדרשא וכמבואר באו"ח סו"ס קנ"ב יע"ש במג"א ובהג"ח"ס שם, והא דלא נאסר גם מחיקת כנויים כמבואר שבועות ל"ה, ולכאורה לא גרע מכל דבר קדוש הנזכרים, ע"כ גרע וגרע דהיכל מזבח וכו' יש להם קדושה בעצם קדושה דאורייתא, ובית הכנסת ל"א קדושה דאורייתא ולי"א קדושה דרבנן כעין קדושת ההיכל ואינו המקום פה, משא"כ כנויים שהם רק תיבת אחת מכתבי קודש כיון שאין עליהם קדושת השם ממש ה"ה לענין זה כמו תיבה משאר תיבות הבאים בכ"ד כתבי קודש שאין עליהם איסור מחיקה דאורייתא.

ובמשחית ספר שלם מכתבי קודש הנה ברמב"ם פ"ו מיסודה"ת ה"ח כתב דהמאבדן ביד מכין אותו מכות מרדות ומשמע דליכא איסור תורה, וכן בחינוך מצוה תל"ז כתב דהוא רק מדברי סופרים, ומהר"ם שיק על מצות סו"ס תל"ח נתקשה מאד דלמה יגרע ספרי קודש משאר דברים מקודשים לשמים והניח בצע"ג, ובמחכ"ת לא ראה דברי התשב"ץ ח"א סי' ד' שהרגיש בזה דלמה לא יהא בכלל כל דבר מיוחד לה' שאסור לאבדו, וכתב דאין בכלל איסור נתיצה רק דבר שהוא דרך בנין, או מחיקת השמות ממש, והיינו אם קדר האזכרות מכתבי הקודש דאל"כ בודאי איסור תורה יש דתפ"ל מטעם השמות.

ומש"כ התשב"ץ דדוקא בבנין איכא לאו זה כיו"ב כתב מג"א הנ"ל סו"ס קנ"ב לענין ספסלי דבי מדרשא כנ"ל אמנם כבר הזכרתי ממש"כ הח"ס שם וכ"כ בתשובות או"ח סי' ל"ב דגם בתלוש איכא לאו כדהוכיח מש"ס סוף מכות הנ"ל ובאמת צע"ג על התשב"ץ וצ"ע על הח"ס שלא הרגיש בדברי תשב"ץ הנ"ל, ואולי גם התשב"ץ מתפרש כן דדוקא בנין ור"ל וכל השיך לבנין המקדש והקודש גם דברים תלושים ודוחק.

והנה אם היה שייך לדון על מחיקת קול המציאות של קריאת השם, היה מאד לבי נוקף להקל בזה, דנהי דקול אין בו מענין דברים מקודשים, ואין בו כתיבה של קודש, מכ"מ כיון שהקרא צווח לא תעשון כן לה' אלקיכם לאבד שמו הקדוש והגע עצמך במה יש מציאות חי של שמו הקדוש יותר בכתב או בקול, הרי בקול יש מציאות יותר שהכתב עומד לקריאה והקריאה הוא ההזכרת ממש, אעפ"י שבצד אחד חמור כתב כיון דחל עליו דין קדושת כתיבת השמות.

והיה מקום לצדד דחמור עוד יותר מהכתיבה דבכתיבה אם לא נתקדש לשם השם לא חל עליו מה"ת דין שם קודש כלל, ועיין ש"ך יו"ד סי' רע"ו בזה ובפוסקים אחרונים, משא"כ אם נעשה ההזכרה מציאותי, ובפרט בשם אלקים או שם שדי שאין לו הוראה אחרת.

מ"מ האמת ניתן לומר דכיון דהוא מוחק הרושם ורק מונע את הקול אין עלינו לדון על מחיקת הקול אלא על מחיקת הרושם, ופשיטא דאין בזה דין מחיקה דאורייתא כיון דאין כאן הכרת רושם האותיות כלל, ואפילו אם יש בשאר דברים מקודשים או כתבי קודש או שם שנכתב תרגום וכו' איסור דרבנן כאשר דן התשב"ץ שם, מ"מ עדיין הכא כנראה גם זה ליכא כיון דהוא מוחק רק מציאות בלתי נראה.

ועוד דהרי רושם זה לא נקלט בקדושת הכתיבה אשר זה כל הגורם לקדושת האותיות, ואיסור המחיקה, ועיין היטב מש"כ בזה הגה"ק הרמח"ל זי"ע בעל מסילת ישרים בהקדמת ספרו קל"ח פתחי חכמה, ועדיפא מזה ראיתי שכתב הגאון המובהק בעל דעת קדושים בסה"ק מילי דחסידותא סי' קנ"ז, שם דן בענין השמות של ברכות ותפילות הנשמעות לאדם כשהוא בבית הכסא סמוך לבית הכנסת, ואינו יכול לאטום אזניו מלשמע דברי קדושה, וכתב דכמו דלא שייך איסור מחיקה בלי הזמנה דקדושת פה ודקדושת קלף וכו' כמו כן לענין תפיסת השמיעה של דברי קדושה שלא חלה אלא אם מזמין עצמו לכך והכי רוצה בהיפוכו וממילא אין כאן בזיון של דברי קדושה כלל יע"ש באורך.

ומ"מ אם כבר התחיל הדבור של קול האזכרה והוא מבטל הקול באמצע חוששני מאיסור בזה, וגם עדיפא

אני מסופק דלמה שכ' המנ"ח דמחיקת השם בכלל את ה' אלקיך תירא כל חלקי זלזול בהזכרת השם בכלל, ואולי גם מחיקת השם, באופן הנ"ל או גרמא, דבלשון הפסוק הזה לא כתיב ב' לשון עשי' עד שנדרוש עשי' אסור גרמא מותר כשבת ק"כ ע"ב, והא דמותר גרם מחיקת השם בירד לטבול, היינו דלצורך מצוה כיון שאין כאן מעשה ממש שוב גם גרמא ליכא דלא אסר קרא מאת ה' אלקיך תירא רק דרך זלזול וכיון דעשה לצורך מצוה לית כאן זלזול, ועיין רש"י יומא ח' ע"א ד"ה לא ירחיק שעמד רגליו בנוב"ת או"ח סי' י"ז דמפרש משום איסור מחיקת השם ובתו"י הקשו עליו משבת שם דמבואר דגרמא מותר וע"ש בנו"ב מש"כ בזה, ולהנ"ל י"ל דעכ"פ לדינא הוא אמת דאיסור איכא משום גרם מחיקה דאסור משום את ה' אלקיך תירא כנ"ל, אלא דבנזדמנה לו טבילה של מצוה מתירים כנזכר, מ"מ גוף דברי המנ"ח עדיין לא ברורים וסתמת שאר הפוסקים לא משמע כדבריו.

ולענין שאלה דידן כאמור גדר מחיקה ממש ודאי לא הוה, מיהו גדר זלזול בשם הק' ודאי איכא ויש למנוע מזה, ולעשות עכ"פ ע"י קטן אם אפשר, ומי יתן והי' מבטלים קליטת השמות בכלל, ועיין ר"ה י"ח ע"ב דתלתא בתשרי בטלי אדכרתא מן שטריא ועבדי יומא טבא. והריני ידידכם דוש"ת, מצפה לישועה קרובה.

** Please treat this text with respect / Responsa Project Bar Ilan University **

Hard Disk

The hard disk is the computer's main memory storage. A hard disk is compiled of two aluminum platters that permit memory to be stored on its surface. The surface is covered with a magnetic material and is made up of different sectors (columns) and tracks (rows). The platters and the read-and-write head are contained in an airtight casing to protect the platters from becoming contaminated.

The read-and-write head reads and stores the data on the hard disk. This takes place while the platters are spinning at the rate of 3,600 to 7,200 revolutions per minute. At this rate the distance between the head and the surface of the plate while it is spinning is approximately one ten-millionth of an inch.

The data are stored on the hard disks throughout the read-and-write head, sending electronic impulses to the disk. These impulses magnetize the surface as either negative or positive. Through this way, data are stored in a binary language referred to as ASCII. The positive charges stand for a "1" and negative charge stands for a "0". (For example 01000001 means a letter "A" in ASCII.)

Floppy Disk

Storage on a floppy disk is accomplished similarly to hard disk storage, although there are two basic differences. First, instead of the plate being made of aluminum it is made of a thin Mylar plastic which is coated with an oxide material. Second, since the floppy disk offers easy portability, its design is different. Unlike the hard disk that has its own read-and-write head, the floppy disk relies on the computer to supply one. This second distinction causes the floppy disk's read-and-write function to be slower, with an average speed of approximately 300 rpm.⁸

Compact Disk

A compact disk is an optical plastic disk. With the use of laser technology, patterns of microscopic grooves are placed onto the disk. In writing to the CD, there is a high precision laser beam that makes grooves, called pits. The non-pitted area is called land. Like the hard and floppy disks, this type of storage is also in binary code. The grooves, however, are in place of charging particles. A pit stands for a "0", while a land stands for a "1".

When the computer wants to read from the CD, it shoots a low-powered laser. If the laser hits land, the light is reflected back. If the laser hits a pit, the beam is not reflected.⁹

CRT monitor

The CRT is the most common type of monitor. It consists of a glass tube that is narrow on one end and wide on the other. On the narrow side there is either one electric gun, if it is a single color monitor, or there are three electric guns for color monitors, one for each of the three primary colors.

The electric beams shoot electrons at the phosphorous-coated screen that is on the wide end of the tube, where there are many single-unit picture elements called pixels. In a colored screen each pixel contains three phosphorous dots, one for each of the primary colors.

The pixels make up rows and columns along the entire width and length of the screen. The greater the amount of pixels, the clearer the image on the screen. For example, Video Graphics Array (VGA) screens have about 300,000 pixels while Super VGA screens have around 800,000 pixels.

It is especially important to realize that although images on a screen look as if they are continuous, in reality they are not. The pixels are grouped so tightly together that they *appear* to be continuous. For example, an "E" really is this:

```
*****  
*  
*****  
*  
*****
```

The electric beam is shot along the width of the screen row by row. After it makes one cycle, it starts over again. The speed at which the gun repeats a cycle is called a refresh rate. Refresh rate is about 60 seconds. The intensity of the pixel is controlled by the amount of electrons that hit it.²²

Flat Panel Displays

There are two types of flat panel displays. One type is called liquid crystal display (LCD). The second is called gas plasma display. These types of screen are more commonly found with portable computers.

The way an LCD monitor works is that the liquid crystal is placed inside two sheets of polarized material. When a small electric current is applied through passing wires, the crystals group together in order to prevent the light from shining through, resulting in an image appearing on the screen.